

İŞ GÜVENLİĞİ

- İş Güvenliği Dersi İle İlgili Genel Bilgilendirme
- İş Güvenliği Dersinin Öğrenme Kazanımları
- İş Güvenliği Dersi Kaynaklarının Tanıtımı
- İş Güvenliği Dersinin İçeriği

Ders İle İlgili Genel Bilgilendirme

- Ders için önerilen kaynaklardan hazırlanan; ppt sunumları, pdf dosyaları, kitap bölümleri ve zaman zaman da youtube görüntüleri ders materyali olarak kullanılacaktır.
- Derste iş güvenliği konusunda temel bilgiler verilecektir.
- İş güvenliği konusundaki bu temel bilgiler makina tasarımında kullanıma yönelik olacaktır.
- İş güvenliği konusunda yapılmış bilimsel araştırmalarla ilgili bilgiler verilecektir.
- Tarımda yapılmış iş güvenliği ile ilgili çalışmalar konusunda bilgilendirmeler yapılacaktır.
- Çalışma yaşamında gerçekleşmiş iş kazalarının analizlerine yer verilerek iş güvenliğinde risk analizinin önemi üzerinde durulacaktır.

Dersin Öğrenme Kazanımları

- 1) İş sağlığı ve güvenliği kavramlarını bilir, amacını ve önemini açıklar
- 2) Ergonomik risk etmenlerini bilir
- 3) Tehlike ve risk kavramlarını bilir
- 4) İş güvenliği açısından risk analizi yapar ve önerilerde bulunur
- 5) Çalışma yerinde gerekli sağlık ve güvenlik tedbirlerini alır
- 6) İş kazası ve meslek hastalıklarının sebeplerini bilir ve gerekli önlemleri alır
- 7) İş kazası olduktan sonra gerekli işlemleri yapar
- 8) Sağlık ve güvenlik işaretlerine uygun davranır
- 9) Acil durum planı hazırlar

Kaynaklar

- Kanten, S., 2019. İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi. Nobel Yayınevi, 496 s., Ankara.
- Cerev, G. ve Y. KÖSEOĞLU, İş Sağlığı ve Güvenliği. Dora Basım Yayın Dağıtım, 224 s., Bursa.
- Altın, M. Ve Ş.Taşdemir, 2018. İş Sağlığı ve Güvenliği. Eğitim Yayınevi, 846 s., Konya.
- Tanır, F., 2017. Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi. Akademi Yayınevi, 398 s., Ankara.
- Selek, H.S., İş Sağlığı ve Güvenliği Temel Konular, Seçkin Kitabevi.
- Erol, H., İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalı El Kitabı, Nobel Yayınevi.

İÇERİK

1. İş güvenliğine giriş
2. İş sağlığı ve güvenliği kavram ve kurallarının gelişimi
3. İş sağlığı ve güvenliği kanun ve yönetmelikleri
4. Türkiye'de ve dünyada iş sağlığı ve güvenliğinin gelişimi
5. İş sağlığı ve güvenliği kültürü
6. İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemleri

7. Risk yönetimi ve değerlendirilmesi
8. Fiziksel risk etmenleri
9. Kimyasal risk etmenleri
10. Biyolojik risk etmenleri
11. Psikososyal etmenler
12. Araç ve gereç kullanımında güvenlik
13. İş kazaları
14. İş kazaları

1.Hafta: İŞ GÜVENLİĞİNE GİRİŞ

- İSG Felsefesi
- İSG Amaçları
- İSG Görevleri
- İSG Çalışma Alanı
- İSG Tarihçesi

İş Sağlığı ve Güvenliğinin Temel Felsefesi

- ❑ Sağlığı Kaybetmenin Ödülü ve Bedeli Olamaz
- ❑ Hiçbir Ekonomik Zorunluluk İnsan Sağlığına Zarar Verecek Bir İşlemin Nedeni Olamaz
- ❑ Kişisel Koruyucu Malzemesini Kullanmayan, Kaza Bedelini Ailesi ile Birlikte Öder
- ❑ İşyerinde Kimse Kendisini Risk' e Atma Hakkına Sahip Değildir
- ❑ Risk ve Tehlikelerin Önlenmesi Doğuracağı Sonuçlardan Çok Daha Ucuzdur

İSG Tanımı

Toplumların bir arada yaşamaya başladığı dönemlerde ortaya çıkmasına rağmen, tanımlanması ve bu konuda önlem alınması uzun yıllar almış bir kavramdır. Canlıların acıdan kaçınması kadar doğal bir içgüdü ile yaralanmalara karşı tedbirler geliştirilmiştir. Yapılan işlerden kaynaklı ortaya çıkan rahatsızlıklar, bulaşıcı hastalıklar gibi çalışmayı engeleyen ve işgücü kaybına sebebiyet veren vakalar önlem alma gereğini doğurmuştur.

İSG Tanımı

- Sanayileşme ile birlikte işletmelerde çalışan personelin can güvenliğini ve sağlığını tehdit eden birçok sorun ortaya çıkmıştır. Bu sorunlar çalışanların sağlığını tehlikeye atmakla birlikte iş verimini düşürmeye ve işletmeye büyük problemler teşkil etmeye başlamıştır. Dolayısıyla iş sağlığı ve güvenliğinin önemi ortaya çıkmış ve bir takım önleyici tedbirler alma zorunluluğu gündeme gelmiştir. Bu zorunluluk çerçevesinde önlemler alınmaya başlamış ancak sanayileşme alanındaki gelişmeler ile bu önlemler de zamanla yetersiz hale gelmeye başlamıştır.
- Bu sürecin sonunda iş sağlığı ve güvenliğinin bilimsel olarak ele alınması gerekliliği ortaya çıkmış ve İş Sağlığı ve Güvenliği kavramı doğmuştur.

İSG Tanımı

İş güvenliği, işçilerin iş ortamında karşılaşılabilecekleri tehlikelerin, yok edilmesi veya azaltılması için getirilen yükümlülüklerden oluşan teknik kuralların bütünüdür. İş kazaları ve meslek hastalıklarını azaltan bir bilim dalıdır.

İSG Tanımı

- Başka bir tanıma göre ise; iş yerlerinde, işin yürütülmesi ile ilgili olarak oluşan tehlikelerden, sağlığa zarar verecek koşullardan korunmak ve daha uygun bir iş ortamı oluşturmak için gerçekleştirilen metodlu çalışmalar “İş Güvenliği” olarak adlandırılmakta ve işçi güvenliği, işletme güvenliği ve üretim güvenliği kavramlarını da kapsamaktadır.
- İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Yönetim Sistemi ise; iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin kuruluşların genel stratejileri ile uyumlu olarak sistematik bir şekilde ele alınıp sürekli iyileştirme yaklaşımı çerçevesinde çözümlenmesini amaçlayan dinamik bir araçtır. İSG Yönetim Sistemi, kuruluşun faaliyetleri ile ilgili iş sağlığı ve güvenliği risklerinin yönetimini kolaylaştıran tüm yönetim sisteminin bir parçasıdır

İSG Tanımı

- Üretimin bir parçası olan insan, gelişen teknolojiye paralel olarak uyum sağlayamadığı dönemlerde, işyerlerinde çeşitli problemlerle karşılaşmaktadır. Bu problemler hem insan sağlığına, hem de işletmeye yönelik maddi ve manevi tehditler oluşturmaktadır.
- Sanayinin gelişmemiş olduğu çağlarda durum, (İş Güvenliği) haliyle bir problem olarak görülmemiştir. Faaliyet alanlarının artması, işlemlerin karmaşıklaşması, bunların neticesinde tehlikelerin çoğalması, bazı kuralların konulmasını, kanunların çıkarılmasını gerektirmiştir. İşte bütün bunlardan dolayı konu ile ilgili bilimsel araştırmalar başlamış, tıbbın, tekniğin, diğer bilim dallarının ortak bir çalışma alanı olarak, İş Güvenliği kavramı ortaya çıkmıştır.

İSG Tanımı

Hipokrat'ın kurşun zehirlenmesini tespiti ile başlayan alana ait çalışmalar, günümüzde pek çok çalışmanın yanında, sadece meslek hastalıkları ile ilgilenen hastanelerin kurulmasını gerekli hale getirmiştir. İş yerlerinde işin yapımı sırasında, sağlığa, işe ve işyerine, zarar verebilecek olan, çeşitli sebeplerden kaynaklanan, olumsuz şartlardan korunmak amacı ile yapılan planlı çalışmaların hepsine “İş Güvenliği” denir.

İş sağlığı kavramı; “tüm mesleklerde çalışanların bedensel, ruhsal, sosyal iyilik durumlarını sürdürmek, çalışanların çalışma koşullarından kaynaklanan risklerden korunmasını sağlamak, sağlıklarının bozulmasını önlemek, kendilerine uygun işlere yerleştirmek ve işin insana ve insanın işe uyumunu” kapsamaktadır.

İSG Tanımı

Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) işçi sağlığını; “*Çalışan tüm insanların fiziksel, ruhsal, moral, sosyal yönden tam iyilik durumlarının sağlanmasını en yüksek düzeylerde sürdürülmesini, iş koşulları ve kullanılan zararlı maddeler nedeniyle çalışanların sağlığına gelebilecek zararların önlenmesini, işçinin fizyolojik özelliklerine uygun işlere yerleştirilmesi, işin insana ve insanın işe uymasını, asıl amaçlar olarak ele alan bilim dalı*” olarak tanımlamıştır.

İSG Tanımı

ILO, henüz 1950 yılında İSG tanımına, “*çalışanların sağlık ve refahlarının en üst düzeye yükseltilmesi; işyeri koşullarının, çevrenin ve üretilen malların getirdiği sağlığa aykırı sonuçların ortadan kaldırılması; çalışanların uygun işlere yerleştirilmesi ve gereksinimlere uygun bir iş ortamı yaratılması*” gibi yeni unsurlar ekleyerek dışsal faktörleri de İSG kapsamı içine almıştır

İŖ Güvenliğinin Amacı

İŖ güvenliğinin amacı; alıŖanları her türlü riske karŖı korumak, rahat ve güvenli bir ortamda alıŖmalarını sağlamak, iŖletmenin alıŖma koŖullarının güvenliğini sağlayarak tehlikeli durumları ortadan kaldırmak ve güvenilen bir üretim ve hizmet sistemini sağlamaktır.

İnsani Açıdan İş Kazaları Mutlaka bir iz bırakır...

Fiziksel veya psikolojik anlamda insanı

öldürür veya sakat bırakır.

Evine sağlıklı ve eksiksiz dönmek her
çalışanın temel hakkıdır

İş Sağlığı ve Güvenliğinin Başlıca Sorunları

- Konuya yasak savma gözü ile bakılıyor
- Alınacak önlemlerde yeterince yetkisi olmayan bir kişi sorumlu tutuluyor
- Mevzuatta, alınacak önlemler için etkin caydırıcılık yok
- Kaza olduktan sonra cezalar çok ağır
- Mahkemeler çok uzuyor, ceza kararları çok gecikiyor
- Kaderci kişiliğimizden kaynaklanan riskleri görmeme veya hesaplamama alışkanlığımız var
- Kaza maliyetlerini yeterince hesaplayamama

İSG 'de Geleneksel Yaklaşım

- Kaza olana kadar her şeyin kontrol altında olduğu zannedilir
- Kazanın ardından, kazazedenin nasıl olup ta böyle bir kazaya neden olduğuna akıl sır erdirilemez.
- Kazalara verilen reaksiyon kazanın şiddeti ile paraleldir, dolayısıyla kıl payı atlatılan olaylar görmezden gelinir.
- «Cana geleceğine mala gelsin», «büyük geçmiş olsun» sözleriyle geçiştirilir
- Düzeltici faaliyet genellikle acil önlemlere-anlık çözümlere odaklanır, kök nedenlerin tanımlanması için çaba sarf edilmez.
- Her şey olacağına varır, kaderde yazılmışsa önlenemez...

İş Güvenliğinin Tarihçesi

Hipokrat (MÖ 460-377)

Maden ve metal işçilerinde kurşun zehirlenmesi belirtilerini tanımlamıştır

Pliny (23-70)

Ulrich Ellenborg (1473) Metal dumanlarının tehlikeleri, belirtileri ve önleyici tedbirler

Paracelsus (1493-1541) Meslek hastalıkları konusunda tez hazırlamıştır, Toksikolojinin babası kabul edilir "Bütün maddeler zehirdir. Zehir olmayan hiçbir madde yoktur. Uygun doz, zehir ve ilaç arasındaki farkı yaratır."

Agricola (1494-1555) “*De Re Metallica*”: Ağıza Buruna Mendil “

Bernardino Ramazzini (1633-1714) İş sağlığının kurucusu,
"koruyucu meleği" kabul edilir.

“*De Morbis Artificum Diatriba-Çalışanların Hastalıkları*»

Kurşun ve cıva zehirlenmeleri ve diğer meslek hastalıklarındaki
semptomları tanımlamıştır. Silikoz'un tehlikelerinden kaçınma yollarını...

Hekimlere, hastalarına çalışma ortamı ve yaptıkları işin
hikayesini sormalarını tavsiye etmiştir.

Dr. Alice Hamilton (20. yy)

Türkiye' de İSG' nîn Tarihsel Gelişimi

Tanzimat öncesi

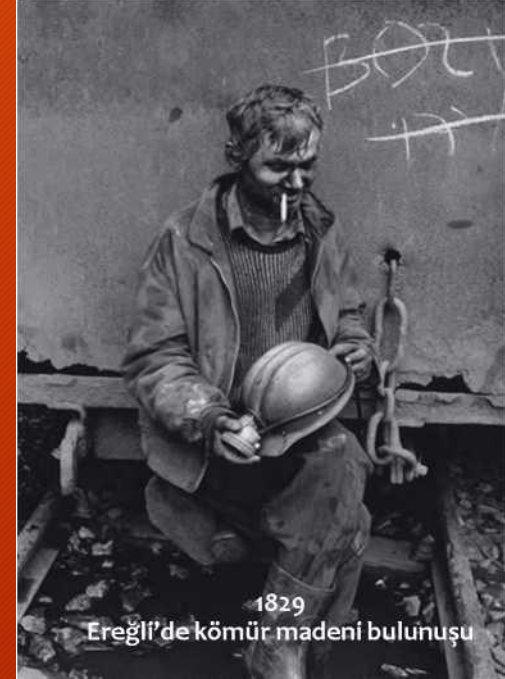
- Lonca (Orta Sandığı - Teavün Sandığı)

Tanzimat ve Meşrutiyet dönemi

- 1865 Dilaver Paşa Nizamnamesi
- (Havza-i Fahmiye Teamülnamesi)
- 1871 Ameleperver Cemiyeti
- 1895 Osmanlı Amele Yardımlaşma cemiyeti

Cumhuriyet dönemi

- 1937 Ereğli Havza-ı Fanmiye Maden Amelesinin Hukuna Müteahhitlik Kanunu
- 1926 Borçlar Kanunu
- Umumi Hıfzısıhha Kanunu

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) yaptığı araştırmaya göre;

Dünyada her yıl;

2.2 Milyon kişi iş kazası ve meslek hastalığı sonucu

hayatını kaybetmekte,

270 Milyon kişi iş kazasına ve 160 Milyon kişi meslek

hastalığına maruz kalmakta...

OSHA'nın yaptığı araştırmaya göre ;

Avrupa lkelerinde her yıl iř kazası ve meslek hastalığı sonucu;
5500 kişi hayatını kaybetmekte,
75.000 kişi sürekli çalıřamaz hale gelmekte,

149 Milyon iř günü kaybı 200 Milyon Euro Maddi Kayıp

İř kazalarının % 82 'si ölümle sonuçlanıyor.

İř kazalarının % 90'ı KOBİ'lerde oluyor.

50'den az çalışanı olan işyerlerinde ölümlü iř kazası
büyük iřletmelere göre 2 kat daha fazla...

İş Kazalarının Gerçek Maliyeti

Görünen Maliyet

- Tedavi harcamaları,
- İki günlük ücret,
- Kaza sonucu ödenen tazminatlar,
- Dava giderleri, mali mesuliyet sigorta
- Kazada hasar gören tesis onarımı

%20

Gizli Maliyet

- Kaza araştırma maliyeti
- Yerine geçen işçinin öğrenme süresi,
- (Ekibin morali) Verim ve zaman kaybı,
- Fazla mesai,
- Yöneticilerin harcadıkları zaman,
- Ölüm varsa işe ara verme,
- Soruşturmada üst düzey zaman kaybı,
- İşletmenin prestij kaybı

%80

İş Güvenliği Yaklaşımı

HEPİMİZİN SORUMLULUKLARI VARDIR

Çalışanın Riski Nerede?

